

ہوا عیسم

عنوان عبری

جاسوم

شرح و تفسیر فقرہ «لیس عیسم باحلم، انا اہونور...»

حقیقت علم

سید محمد محسن حسینی طرانی

سرشناسه : حسینی طهرانی، سید محمد محسن، ۱۳۷۵ق -
 عنوان قرارداد: حدیث عنوان بصری . فارسی - عربی . شرح
 عنوان و نام پدیدآور: عنوان بصری / سید محمد محسن حسینی طهرانی.
 مشخصات نشر: طهران: مکتب وحی، ۱۳۳۳ ق. = ۱۳۹۲ -
 مشخصات ظاهری: ج ۱. یک لوح فشرده.
 فروست: دوره علوم و مبانی اسلام و تشیع؛ ۱.
 شابک دوره: ۷-۹۱۶۴۷-۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۱۵۰۰۰۰ ریال؛ ج ۳: ۲-۵۷-۱۱۲-۶۰۰-۹۷۸
 یادداشت: ج ۳ (چاپ اول: ۱۳۹۶) (فیا). یادداشت: کتابنامه
 مندرجات: ج ۳. شرح و تفسیر فقره "لیس العلم بالتعلم انما هو نور
 یقع فی قلب من یرید الله تبارک و تعالی ان یمدیه". حقیقت علم
 موضوع: جعفر بن محمد (علیه السلام)، امام ششم، ۸۳-۱۴۸ق. - احادیث
 ۱. تسووع: احادیث خاص (عنوان بصری) موضوع: احادیث شیعه - قرن ۱۴
 مؤلف: احادیث اخلاقی - قرن ۱۴ موضوع: عرفان
 بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۹۰۲۲۳۴ ع/۱۴۵ BP
 رده بندی دیو: ۲۹۷/۲۱۴ شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۰۵۳۴۶

دوره علوم و مبانی اسلام و تشیع (۱)

عنوان بصری

جلد سوم

بیانات آیه الله سید محمد محسن حسینی طهرانی

- تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان
- شابک: ۲-۵۷-۱۱۲-۶۰۰-۹۷۸

- چاپ: بوستان کتاب
- ناشر: مکتب وحی / طهران
- نوبت چاپ: اول / ۱۴۳۹ ه. ق. ۱۳۹۶ ش.

فهرست مطالب و موضوعات

عنوان بصری ج ۳

صفحه

عنوان

مجلس بیستم

ضرورت حرکت رطبیه بنای علمی و یقینی در تمام مراحل سلوک

۱۷-۲۰

- تراوش ظلمت از ذکر نام امیرالمؤمنین، در صورت بودن نور علم و هدایت ۲۰
- ترغیب آیات و روایات به عمل بر مبنای علم و یقین ۲۰
- حکایتی در پیروی از حسن صباح بر مبنای جهل و نادانی ۲۱
- دعوت رسول خدا بر مبنای علم و یقین به جزای نقدی بویست و جهنم ۲۱
- انتخاب بهشت نقدی سیدالشهدا بر مبنای علم و دنیای نسیه عمر سعد بر مبنای جهل ۲۲
- حقانیت مکتب امام صادق بر مبنای علم و یقین و بطلان دیگر طرق مبتنی بر ظن و تخمین ۲۴
- حکایتی کوتاه در کیفیت مواجهه با قضایای سلوکی بر مبنای علم و یقین ۲۴
- متابعت از ظن، نقطه ضعف حرکت های اجتماعی مردم در دیدگاه قرآن ۲۴
- توصیه بزرگان نسبت به مراقبه از عمل بر مبنای توهمات و تخیلات در تمام اطوار زندگی ۲۵
- مراقبه یعنی صحیح اندیشیدن و صحیح عمل نمودن ۲۵
- حرکت بر مبنای نور علم، اولین توصیه امام صادق به «عنوان بصری» ۲۶
- نور باطنی مرحوم حاج هادی ابهری، در کلام مرحوم علامه طهرانی ۲۶
- حضور حاج هادی ابهری در مجالس به واسطه نور علم ۲۶

- ۲۷ حکایتی پیرامون صراحت حاج هادی ابهری در تشخیص نفاق افراد به واسطه نور علم
- ۲۷ تشخیص اخلاص مرحوم آیه الله میلانی توسط حاج هادی ابهری به واسطه نور علم
- ۲۷ تأیید مرحوم آیه الله میلانی توسط مرحوم علامه طباطبایی (ت)
- ۲۸ خطرات مهلک علوم ظاهری، بدون داشتن نور باطنی
- ۲۸ حکایتی از نور باطنی مرحوم علامه طهرانی در شناخت محمدتقی شریعتی
- شناخت مرحوم مطهری از محمدتقی شریعتی دوازده سال پس از جریان برخورد مرحوم
- ۲۹ علامه طهرانی
- ۳۱ جامعیت مرحوم آیه الله مطهری در علوم ظاهری
- ۳۱ توصیف صاحب علم مجازی در کلام امام صادق علیه السلام
- ۳۲ روایتی پیرامون سحر و دمناسی از اربع بیان

مجلس بیست و یکم

کیفیت شبه قضای وهمی بر مبانی علمی

۲۰۰۵۴

- ۳۵ علم، به معنای یقین و انکشاف واقع
- ۳۵ توهمات، مبنای علمی اکثر مردم در امور زندگی
- ۳۶ استفاده معاویه از عدم یقین مردم برای مقابله در جنگ صفین
- ۳۷ مشاهده تصویر رهبر فقید در ماه، حاصل غلبه قوه متخیله بر عقل
- ۳۹ عدم حجیت مکاشفه و خواب در سلوک و استنباط احکام شرعی
- ۳۹ دو دلیل در عدم حجیت خواب و مکاشفه
- ۳۹ حکایتی در عدم دخالت مکاشفه در استنباط
- ۴۰ تحصیل علم و یقین و پرهیز از تقلید کورکورانه، اولین سفارش امام صادق به عنوان بصری
- ۴۰ انغمار در تخیلات سبب ابتعاد از واقعیات
- ۴۱ تخیلات، هادم واقعیت موت در دیدگاه انسان
- ۴۱ دلالت سوره نکات بر بال فعل بودن بهشت و جهنم
- ۴۲ امکان شهود بهشت و جهنم در دنیا به واسطه علم الیقین
- ۴۲ تحقق علم الیقین در وجود حارثه بن مالک
- ۴۳ حکایتی از مثنوی در مذمت تقلید جاهلانه
- ۴۴ کیفیت نفوذ تدریجی اهل دنیا در مبانی علمی و یقینی سالک

دافعه سالک، طارد مکاید اهل دنیا	۴۵
صلابت سلوکی مرحوم علامه طهرانی در مسجد قائم	۴۵
حکایتی عبرت آموز از مرحوم آیه الله سید جمال الدین گلپایگانی در استدراج عالمی نجف دیده	۴۶
حکایتی در کیفیت استخدام ظواهر شرعی برای وصول به دواعی نفسانی (ت)	۴۸
حکایتی در ترجیح نفسانی ضرورت ارشاد مردم بر وجوب نماز (ت)	۴۸
حکایت تأخیر نماز مرحوم سید بحر العلوم، بر مبنای اشراف اولیای الهی بر ملاکات احکام (ت)	۴۸
عدم امکان سلامت شخص وارد در مشاغل اجرایی دنیوی، بدون اتصال به مقام ولایت	۵۴

مجلس بیست و دوم

تأکید قرآنی بر پرهیز از مطلق ظن و ضرورت عقلی بر تحصیل نور علم

۵۵ - ۷۸

تأکید قرآن بر عدم متانت از مطلق ظن	۵۷
علم و یقین، پایه اعمار سالک	۵۹
راهکار عملی بزرگان در تفحص علم با دیگران	۶۰
دو نکته مهم در کلام امام صادق علیه السلام در باب علم	۶۰
ضرورت سلوکی پرداختن به علم نافع	۶۰
علم نافع در کلام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم	۶۱
افضلیت علوم الهی در عین ضرورت فراگیری علوم دنیایی	۶۱
مرحوم علامه طهرانی: «اگر ده سال از عمرم را در رشته علمی بگذرانم، علمم دو برابر بود»	۶۲
حفظ نظام اجتماعی، علت ضرورت تحصیل علوم و فنون	۶۳
برتری در علوم و فنون، لازمه تفوق جامعه مسلمین	۶۳
تأکید مرحوم علامه طهرانی به کسب حد اعلای علوم و فنون	۶۴
مرحوم علامه طهرانی: «من نسبت به شاگردان خویش به کمتر از مقام سلمان رضایت نمی دهم»	۶۴
ضرورت منطقی اکتساب حد اعلای کمال	۶۵
کلام ابن فارض در عدم اکتفا به مقام تجلی اسماء و صفات	۶۵
وجود حقیقت نوری، ملاکی در حصول کلیه علوم	۶۵
اشعار مولانا در ملاک علوم مختلف	۶۶
کلام مرحوم علامه طهرانی به رهبر فقید انقلاب مبنی بر عدم انتظار حمایت از علمای اهل ظاهر	۶۶
حکایت عالم فاضلی که بعد از انقلاب ایران به عراق پناهنده شد	۶۹

- ۶۹ ..... استخاره عجیب علامه طهرانی جهت شرکت در مجلس تعیین مرجعیت
- ۷۰ ..... حکایتی در نور علم و تقوای میرزای شیرازی
- ۷۲ ..... علت بهره‌برداری ظلمانی از اندوخته‌های عمر انسان
- ۷۲ ..... هلاکت بشریت به واسطه توسعه معلومات تجربی بدون ربط با خداوند
- ۷۳ ..... کیاست بزرگان به واسطه توجه به نور افراد
- ۷۳ ..... حکایت کیاست علامه طهرانی در تشخیص درویشی روشن ضمیر (ت)

مجلس بیست و سوم

بررسی آیه هفدهم سوره مبارکه رعد در حقیقت علم

۷۹ - ۹۶

- ۸۱ ..... حقیقت علم در کلام امام باقر علیه السلام
- ۸۱ ..... مراد از نور علم در تشبیه با نور خدای
- ۸۲ ..... حکایت مثنوی در عدم شناخت فیل به جهت ظلمت و نبودن نور
- ۸۳ ..... عدم امکان اشتباه و ندامت در صورت وجود نور علم
- ۸۳ ..... روایت شگفت‌انگیز امام سجاد علیه السلام در اصناف مدعیان ربوبیت و معیار شناخت ولی خدا
- ۸۷ ..... شرح و تفسیر آیه «أَنْزَلَ مِنْ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيًا بِحَدَرِهَا»
- ۸۹ ..... کلام مرحوم علامه طهرانی در عجز بشر از وصول به تمام واقعیات علم طب
- ۸۹ ..... اخبار مرحوم انصاری از تأثیر شگفت علفی بی‌مقدار در درمان بیماری
- ۹۰ ..... عمر طولانی امام زمان علیه السلام براساس علم است نه اعجاز
- ۹۱ ..... حکمت ابتلای ابن سینا به بیماری قولنج
- ۹۱ ..... میزان نبوغ ابن سینا در امر طبابت (ت)
- ۹۳ ..... برداشت توحیدی از کیفیت شهادت امیرالمؤمنین علیه السلام
- ۹۴ ..... تعلیم توحیدی امیرالمؤمنین در جنگ جمل به محمدبن حنفیه

مجلس بیست و چهارم

تأثیر مراقبه در کیفیت نزول اسم علیم پروردگار

۹۷ - ۱۱۴

- ۹۹ ..... تعریف علم
- ۹۹ ..... اسماء و صفات الهی، لازمه لاینفک ذات پروردگار

- ۱۰۰ نزول اسماء الهی، سبب ایجاد ماسوی الله ۱۰۰
- ۱۰۰ تشبیهی در بیان کیفیت نزول اسماء کلی پروردگار ۱۰۰
- ۱۰۱ اطلاقی بودن اسماء و صفات پروردگار ۱۰۱
- ۱۰۲ عجز پیامبر اکرم از احاطه بر اسم علیم پروردگار ۱۰۲
- ۱۰۲ استفاده عارف کامل از علم اطلاقی پروردگار، به حسب ظرفیت وجودی ۱۰۲
- ۱۰۳ بررسی نزول اسماء الهی از جهت فاعل مباشر ۱۰۳
- ۱۰۵ تأثیر مراقبه در کیفیت تجلی اسماء کلیة الهیة ۱۰۵
- ۱۰۵ عمل صالح، علت تلقی معانی کلیة علمیه ۱۰۵
- ۱۰۵ حکای از امیرالمؤمنین علیه السلام پیرامون تأثیر عمل انسان در کیفیت نزول رزق ۱۰۵
- ۱۰۶ تدبیر بینات بر کیفیت تنزل صفت رازقیت پروردگار ۱۰۶
- ۱۰۷ تأثیر نیت در کیفیت نزول صفات الهی، در آیه «أَنْزَلَ مِنْ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا» ۱۰۷
- ۱۰۹ حکایتی زیبا از ائمه اطهار (ع) طهرانی به کودکان اطراف مسجدالحرام ۱۰۹
- ۱۱۰ لزوم میانه روی در «ماق» استصحاب اکید خرید سوغات ۱۱۰
- ۱۱۱ تأثیر نیت سیدالشهداء بر کیفیت نزول اسماء الهی ۱۱۱
- ۱۱۳ توصیف مرحوم حداد از عاشق را، به «بیاترین موطن جمال و جلال الهی» ۱۱۳

مجلس بیست و پنجم

حقیقت علم حصولی و حضوری

۱۳۳ - ۱۱۹

- ۱۱۷ بیان دو نکته اساسی در فقره «الْعِلْمُ نُوْزُقُ يَنْقُ فِي قَلْبٍ مَنْ يَرِيهِ» ۱۱۷
- ۱۱۸ انقسام علم به حصولی و حضوری ۱۱۸
- ۱۱۸ تعریف و توضیح علم حصولی ۱۱۸
- ۱۱۸ علامت قوت عقل در کلام امیرالمؤمنین ۱۱۸
- ۱۱۹ علم حصولی منطبق و غیر منطبق با واقع ۱۱۹
- ۱۱۹ جایگاه علم حصولی در تحصیل معارف الهیة ۱۱۹
- ۱۲۰ میزان ارزش و اعتبار علم حصولی ۱۲۰
- ۱۲۰ اقسام دوگانه علم حصولی و اطلاق مجازی علم به آنها ۱۲۰
- ۱۲۱ تعریف و توضیح علم حضوری ۱۲۱
- ۱۲۱ کیفیت تغییر علم حصولی به علم حضوری ۱۲۱

- ۱۲۳ ..... امکان انطباق علم حصولی با علم حضوری
- ۱۲۳ ..... علم حصولی مفید برای سالک
- ۱۲۳ ..... عدم سنخیت نور علم با مدرکات حصولی منقول از افراد مختلف
- ۱۲۵ ..... کیفیت وصول به مرتبه یقین از طریق علم
- ۱۲۶ ..... بیان علم حضوری پروردگار با استناد به آیه نور
- ۱۲۸ ..... اشعار امیر مؤمنان در منظوی شدن عالم اکبر الهی در وجود انسان
- ۱۲۹ ..... حکایت اتحاد روحی دختر دوساله مرحوم حدّاد با تمامی پدیده‌های عالم
- ۱۳۰ ..... علم حضوری مرسوم سید احمد کربلایی در حکایت شهود نور اسفهبندیه
- ۱۳۰ ..... علم حضوری اولیاء به موجودات، به سبب اتحاد وجودی
- ۱۳۰ ..... تحقق امنیت سلوکی با علم حصولی
- ۱۳۱ ..... حرمت فتوای بدون علم حضوری در کلام امام صادق علیه السلام
- ۱۳۲ ..... حکایتی در علم حضوری مرسوم عارف طریقی نسبت به ابوالحسن بنی صدر

مجلس بیست و هشتم

امتیاز علم حضوری به خطاناپذیری و واسطه اتحاد عالم و معلوم

۱۵۱ - ۱۵۵

- ۱۳۷ ..... علم حصولی
- ۱۳۷ ..... خطاپذیری علم حصولی
- ۱۳۸ ..... حکایت نگارشی اشتباه از فرمایشات علامه طهرانی
- ۱۳۸ ..... عدم حجیت خبر واحد در مبانی اعتقادی
- ۱۳۹ ..... تأثیر خیال و احساس بر باطن، زمینه‌ساز خطاپذیری خواب و مکاشفه
- ۱۳۹ ..... اعتماد بر خواب و مکاشفه، از خطرناک‌ترین مهالک سلوک
- ۱۴۰ ..... علم حضوری
- ۱۴۰ ..... واقع و نفس‌الأمر، حقیقت علم حضوری
- ۱۴۰ ..... قابل انکار نبودن علم حضوری به جهت اتحاد با واقعیت خارجی
- ۱۴۱ ..... معنای شعر «من کی‌ام لیلی و لیلی کیست من»
- ۱۴۱ ..... علم حضوری به معشوق، از جمله آثار مراتب شدید محبت
- ۱۴۱ ..... علم حضوری یعنی اتحاد نفس انسان با یک پدیده و حقیقت خارجی

۱۴۱	ادراک حالات لیلی توسط مجنون با علم حضوری
۱۴۲	اخبار غیبی رسول خدا از حال لشکر اسلام در جریان جنگ موته با علم حضوری
۱۴۳	علم حضوری، مبنای عملکرد حضرت خضر در حکایت قرآن
۱۴۳	سیره حضرت خضر در انجام امور غیر عادی
۱۴۴	محکوم بودن افعال حضرت خضر به حکم مراتب نازله عقل
۱۴۴	داستان کشتن طفل، خراب نمودن کشتی و عمران دیوار، سه سمبل از تصرفات حضرت خضر
۱۴۵	وحدت مبنایی عملکرد حضرت خضر با ملائکه در علم حضوری
۱۴۵	مراتب نزول مشیت الهی از عالم لوح محفوظ به عالم ملک به واسطه ملائکه
۱۴۵	علم حضوری عزرائیل به زمان و کیفیت مرگ انسان
۱۴۵	حکایتی پیرامون تغییر ناپذیری زمان و مکان مرگ انسان (ت)
۱۴۶	حکایتی در اعمال عبادت خدای انسان در حالت خواب (ت)
۱۴۷	محوریت مبنای عمل حضرت خضر و ملائکه بر اجرای اراده و مشیت الهی
۱۴۷	توغل در احساسات و ظاهر، علت عدم پذیرش افعال حضرت خضر
۱۴۷	علم حضوری عزرائیل در قفس اسرار
۱۴۸	استغنائی حضرت خضر از ملک الموت در اجرای مشیت الهی
۱۴۹	انکشاف مظاهر تجلی باطنی حق برای حضرت موسی، سبب ملاقات او با حضرت خضر
۱۴۹	شرح علم حضوری خضر در آثار حافظ مولانا
۱۵۰	تنوع کیفیت نزول تقدیر الهی از عالم امر
۱۵۰	ضرورت علم حضوری خضری برای استاد طریق

مجلس بیست و هفتم

لزوم سیر تربیتی در مراتب علم پروردگار

۱۶۹ - ۱۵۳

۱۵۵	تدریجی بودن طی مراتب معنوی و استحالة طفره در سلوک
۱۵۶	تشبیه طی مراتب کمالی به تحصیل در مراحل علوم ظاهری، در لزوم رعایت ضوابط
۱۵۷	تناسب تکالیف با مراتب معنوی
۱۵۷	مرتبه اول: اکفا به انجام تکالیف ظاهری و وصول به مراتب نازل بهشت
۱۵۷	مرتبه دوم: عدم اکفا به انجام تکالیف ظاهری و انکشاف صور علمی پروردگار
۱۵۷	تجرد حقیقت لذت و ابتهاج و عدم سنخیت آن با امور مادی

- ۱۵۸ ..... واسطه‌گری مغز انسان برای ادراک لذات مجرده از عالم ماده
- ۱۵۸ ..... ابتهاج حاصل از صرف تمثیل صورت اولیاء در منامات
- ۱۵۹ ..... مرتبه سوم: عمل به تکالیف خاص و ادراک معانی ناب توحیدی
- ۱۵۹ ..... ادراک علوم از ذات پروردگار بدون وساطت ماسوی الله
- ۱۵۹ ..... شرح روایت نبوی «لِی مَعَ اللَّهِ حَالَاتٌ لَا يَسْمَعُهَا مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَلَا نَبِیُّ مُرْسَلٌ»
- ۱۵۹ ..... عجز جبرائیل امین از تحمل مقام علم اطلاقی رسول خدا
- ۱۵۹ ..... حصول مراتب مختلف علم برای ماسوی به واسطه افاضه جبرائیل امین
- ۱۶۰ ..... تمثیل احاطه عالی جبرائیل برای رسول خدا در هنگام نزول سوره علق
- ۱۶۱ ..... اشراف علمی جبرائیل بر تمام مراتب عوالم ربوبی
- ۱۶۱ ..... نقصان جبرائیل نسبت رسول خدا در دو جنبه ذات و آثار ذات
- ۱۶۲ ..... امکان وصول امت پیامبر به مرتبه علم لالاقی آن حضرت
- ۱۶۲ ..... اعتراض مرحوم حداد پیرامون اجتناب جبرائیل از تصور عظمت مقام اولیاء
- ۱۶۳ ..... مقصود مرحوم حداد از اعتراض به صحبت پیرامون مقام جبرائیل امین
- ۱۶۳ ..... حکایت انصراف توجه شاگردان مرحوم قاضی استاد بود، بواسطه مشاهده تصاویر ایشان
- ۱۶۴ ..... بازماندن از حقیقت ولی الهی به واسطه توقف در تصویر او
- ۱۶۴ ..... حکایت طلب استغفار ابابکر و عمر از مالک بن نویره در حضور رسول خدا
- ۱۶۹ ..... تحصیل هر مرتبه از نور علم به واسطه عمل به تکلیف در مرتبه قبلی
- ۱۶۹ - ۱۷۱ ..... **فهارس عامه**